„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
шест пута на недељу.
осим на дан после свеца.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу-се на администрацију,
А РУКОПИСИ
уредништву „Браника“ у Н. Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ЦЕНА ЈЕ »БРАНИКУ«.
За Угарску; Србију Црну Гору
друге стране земље.

на годину	К 34·—	46·— дин.
на по године	К 17·—	23·— „
на четврт »	К 8·50	11·50 „

Поједини бројеви стају 12 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова.
Уредништво и администрација „Браника“
налази се у кући А. Пајевића у Дунавској
улици бр. 36.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

Бр. 29. У Новом Саду, у среду 10. (23.) фебруара 1910. Година XXVI.

Конститујисање нове странке.

Будимпешта је 6. (19.) фебруара т. г. била сведок једне ванредне појаве. Нова странка, која се саставила из приврженика новога министарства грофа Куена-Хедервара, конститујисала се. То је нешто, што се до скора држало за немогуће. Могло се помишљати на то, да би нова странка покушала, да се образује, да се конститујише, али да би тај покушај могао имати успеха, у то једва да је ко могао веровати. Држало се, да ако би нова странка имала »смелости« да такво што покуша, да би у Будимпешти било тако великих и опасних демонстрација, да би нова странка морала одустати од своје намере, да се конститујише. Зна се, да је још у скорашњем времену при свакој већој политичкој промени било таквих демонстрација, које су биле важне и опасне те је полиција морала развити сву своју снагу те по који пут и редовну војску позвати у помоћ.

Дана 6. (19.) фебруара т. г. није било апсолутно никаквих демонстрација, све је прошло мирно, шта више било је по где где видљивих знакова од стране опћинства, да потпуно одобрава политички правац нове, владине странке.

Па на тај збор нове владине странке дошли су не само они, који су према свом званичном положају морали доћи, него су на тај збор дошли и они, који су сасвим слободни у свом политичком држању, а то нису били само они из Будимпеште, већ су у велику броју дошли и приврженици нове странке из даљих крајева Угарске, готово из свију жупанија и вароши. Просторија, у којој се држао тај збор, била је голема велика дворница будимпештанске редуте, где је било све препуно, како у дворници, тако и по галеријама, где је био врло велик број женскиња. Стало је у ту голему дворницу преко **4000** људи, а преко **2000** људи, који нису могли стати у дворницу, стојали су у ходницима. На улицама пак било је мноштво света, али је све било мирно, без икаква знака каквој демонстрацији. Ово је врло значајно. Мађарска независна странка, како Кошутова, тако и Јуштова, није дала ни најмањега знака какву незадовољству и противљењу. По свој прилици што се бојали, да би раднички свет у масама нагрнуо, да демонструје против независне странке.

Председник тога скупа био је познати гроф Албин Чаки. Но јунаци тога дана били су нови министар-председник гроф Куен-Хедервари и гроф Стеван Тиса. Обадвојица су били громовито, френетично поздрављени.

Гроф Куен Хедервари развио је уз велико одобравање програм нове странке. У свом говору нагласио је и народносно питање. Рекао је, да мора бити дужност владе и мађарскога народа, да се народи других језика, наши суграђани, осећају добро у својој отаџбини, јер само у скупу и заједничком раду свију грађана ове наше отаџбине може Угарска процветати. Како према народностима, тако и према свима друштвеним слојевима можемо зло искоренити само тако, ако створимо добру управу, а ово имају право да захтевају сви грађани ове наше отаџбине, јер једнако сносе све државне терете.

Гроф Куен Хедервари је говорио и о изборној реформи те о неопходној потреби општега гласања. То право општега гласања треба да буде на најширој основи, па у том погледу за оживотворење тога права не сму бити стављени никакви увети. Једино то, да се на повесници и прошлости основана народна хегемонија мађарскога народа одржи.

После грофа Куена-Хедерварија говорио је гроф Стеван Тиса. Његов горор имао је већ облик посебнога мађарскога народнога становишта. Гроф Тиса налази, да је данашњем анормалном, неприродном политичком стању узрок то, што се одступило од наслона, од заједнице са другом државом, са којом је учињен савез. Мађарски је народ за пуне четири стотине година гледао, да се и оружјем у руци опрости везе са Аустријом, али то није никада ишло, док године 1867. мудри мађарски државници нису нашли прави облик савеза и уговора међу Угарском и Аустријом. Одступање од основе поравнању године 1867. морало је довести до сукоба са круном, као најопасније ствари за мађарски народ, па у том сукобу са круном постао је сав рад угарског парламента сасвим јалов. Говори се — рече гроф Тиса — о империјалистичкој мађарској политици. Но може ли Угарска водити велесилну политику? То може бити само у заједници са Аустријом. Коалиција је — каже гроф Тиса — хтела, да укроти народности, али данас се народности осећају много снажније, него пре. Гроф Тиса је говорио и о изборној реформи. Казао је, да је и он за изборну реформу, али да би та реформа и опште право гласа морало тако бити уређено, да не буде скопчано са опасностима за мађарску национјоналну државу и за друштвени поредак. Ту неке социјалисте, њих тројица, подигну ларму, те буду таки из скупштине одстрањени. Гроф Тиса је још врло симпатично говорио о Хрватској. Напослетку је гроф Тиса прочитао резолуцију, коју је препоручио, да се прими. У тој резолуцији се каже, да се нова странка конститујише под именом; народна радна странка а да јој је сврха повратак на основу закона од године 1867., тако би се успоставио споразум са круном. За народни рад имају се ујединити све снаге без разлике вере, народности и друштвених слојева. Као прва задаћа народнога рада има бити спровођење општега права гласа. У питању самосталне банке има се за сада заједница задржати, и тек ако би се показала неопходна потреба, има се створити независна банка. Има се изабрати одбор од **50** лица.

Резолуција је усвојена. Одбор је изабран и скупштина је закључена уз велико одушевљење присутних.

Говори, како грофа Куена Хедерварија, а особито грофа Стевана Тисе, могли би се подврћи многој критици. Али према тим говорима ипак се може казати, да немађарским народима не може бити горе, него само боље у новој сри грофа Куена Хедерварија.

На сваки начин да је нови министар председник постигао успех, о којем нико није могао ни сањати, па с тога изгледи грофа Куена Хедерварија за изборе нису лоши.

⊙

Устав у Босни и Херцеговини.

„Поводом проглашења устава у Босни и Херцеговини пише сарајевска „Српска Ријеч“ ово:

Послије вјековног ропства под гордим и окрутним Римом, под лу-

---

ЛИСТАК.

ГОСПО'Н РА́КА.

(Портре са села)

од Ж. Агса

— Стеви Радићу. —

„Бахова система!... мој млади господине... да сте Ви у оно доба били кадри умакати у мастило!“... говораше госп'он Ра́ка, опћински „уручитељ“, или како се сам називаше: „цуштелер“, а млади господин, доминов помоћник, слушаше госп'он Ра́ку врло помно.

Кад је тако госп'он Рака беседио, мислили би, да је најмање 13 школа свршио, јер, за бога, није шала: Бахова система!

Па ипак та »Бахова система«, није импоновала, јер је госп'он Ра́ка доспео на последњу штацију. — Његова данашња браћа, то јест колеге му, од времена на време, иду »напред«, а он сваки дан у „натраг“, к'о рак.

Још један корак, па ће доспети у кишбирове. Ал' да почнемо о госп'он Ра́ки из почетка!

* * *

Госп'он Ра́ка, правим именом звани: Рацко Пилетић, бејаше, да се право изразимо, нека заостола „старудија“ из „Бахове ере“.

По својој спреми био је ислужен „велбаб“, што је у оно време значило много више од данашњих учитељчића и друге ситније сеоске господе.

За време Бахово био он у опћини „грата персона“. Натарош није био, ал је био „нека живеж“, те га је свако у селу знао, да је нешто био.

Истина Бог, некад беше у селу од званичника само један једини натарош, а у најређој прилици по један, да се изразим: помоћник или »адјунт, к'о што себе у оно доба и наш госп'он Ра́ка називаше. Ал' шта је данас, Бого мили!... Никад шешир на глави. Не прођеш ни два корака, па сретнеш по ког „амидора“.*)

Елем, ваш госп'он Ра́ка Пилетић, када прође око срећно старо добро Бахово доба, не имаде куд, т. ј. опћина не имаде куд, него га узе за свог опћинског писара.

Како се пак данашње време у свему много разликује од старога, баш као и сви нови људи од старих, исто тако беше и овде случај. Наш г. Ра́ка није се могао наћи у овом добу, а није, да човек рекне, да није разумевао посла, Боже сачувај! Него тако... ново време... нереед, па то ти је! Та зна он за „регламан“ Бахов, па ово му не иде у главу. Дадоше му неки особит — „диктатов“, шта ли је? Сад да он у тоо пише! И чујте!... на мађарском језику, шта је и од куда је дошло, и куд је и шта је отишло и бог те пита још шта.

Сиромах г. Ра́ка, нашао се у небрану грожђу.

О, кубурио је, о, патио се, ал' бадава, — не иде. Истина Бог, зна он и мађарски, јер је још пре „солдачије“ шегртовао у некој мађарској кућу у Хацфелду у Банату, али ово чудо, што му сад наметнуше, није могао да савлада...

Седи сиромах а пробио га зној. Милостив онај млади бележников помоћник па га упућује, а за углед свврши му по више пошта, ал' бадава! Не иде то нашем г. Ра́ки у главу, па крај! Од куд ће он сад на пример извадити „есенцију“ из акта, штто му његов земљак „домин“ наређује и упућује га (а били су обојица из Шајкашке кад он то није никад радио? А и најпосле на што то?о? Та служио је он под „Баховим системом“, па тога чуда није било! Препише се све, што дође, у „протоколу“, како јесте, па ту и тутило. А где сад!

Седи он тако, к'о што рекох, а из шпагова му вире оне несретне покварене листине из ексибит-протокола. Проба до душе свакојако, па кад што погреши, направи кратак рачун. Чим уварда згоду, а он лист отцепи, па у џеп. Кад се напуне оба џепа, а он на поље.

Тако наш г. Рака пуни и испражњује своје џепове опћинским ексибитом; пуни их и празни их, по неколико пута на дан. Све је то видео и домин, али се тешио: „доћи ће човек већ у ред!« (тешио би се ђавола, само да нису били земљаци!)

Пролазио дан за даном и већ и домину загрдило. Како прође недеља дана, а госп'он Рака ће пред њега:

„Молим госп'он-домине, треба нам ексибита!«

„Шта? пита домин убезекнуто.

„Та силна су акта!« извињава се г. Рака.

„Та Бог с Вама, човече, оволико „друксорти“, било би доста и за сву вармеђу.«

„Не знам!“ развлачи Рака, па жалосним уздахом оде за свој сто „мука и патње“.

„Е Рако, сад си долијао!“ сам

*) чиновник.

кавом и свирепом Византијом, послије дугог и предугог кулучења у добу феудализма под својом и под туђом властелом, послије 400-годишње владавине Османлија, под којом је народ — раја рађала дјецу за јањичаре, и сред сувог, беамтерско-жандарског аустријског апсолутизма, добија Босна и Херцеговина устав. Први пут, од када наша домовина постоји, моћи ће народ као цјелина, преко својих народних посланика, а не преко привилегисаних каста и сталежа, бар да рекне своју у управи земаљској.

И зато се ми сада на ивици, иза које пуца нова, иако још облачна и борбена перспектива, узвисујемо над свакидашњицом. Не поздрављамо ми у овоме преломном часу устав онакав, какав нама долази, јер знамо, да он не одговара нити жељама и потребама народним, нити духу просвећености овога вијека, ми поздрављамо у овом часу устав, тај толиковјековни идеал човечанства, који жуди да живи слободним животом, **устав**, за који су толики народи лили потоке крви своје и за које је и српски народ несвјесно и свјесно подносио силу жртава.

И ако нам долазиш, Уставе, тек у неразвијену стању, ми поздрављамо Тебе као символ народног самоопредијељивања! Ружише Те и ружисмо Те још прије рођења, познајући ћуди и нагоне родитеља Твога. А руже Те и ружимо Те и ми и сада, када Те угледасмо онако штура и грдна.

Али као што мајка, када јој се послије дугих чезнућа за дјететом нађе чедо, па ма било и наказа и грдоба, она га одмах љуби у чело, јер крваве је муке препатила, носећи га и рађајући га, а у нади, да ће га топлота материнских њедара и млијека оснажити и уљепшати; — тако Те и ми дочекујемо и вјерујемо, да ћеш, и ако си данас нејак и неказан, на крепким народним прсима ојачати и прољепшати се, као и друга старија браћа Твоја. Ми знамо, да су Твоје мане жалосно насљедство од старога родитеља, али се уздамо; крв народна толико је здрава, да ће Тебе излијечити од отровних клица и породичних порока.

И зато, какав си да си, данас, на дан Твога знаменисања, остављамо све на страну и поздрављамо Те:

Добро нам дошао, Уставе!"

Гимназија или економска школа.

Чуруг, на Сретеније.

Сентомашки »Народ« доноси овај чланак:

То је најновије и најозбиљније питање, којим се бавимо ми. Оно истина о економској школи ништа се не говори, нити она има својих присталица, а то је знак, да се ми радије бавимо питањима по нас од мање стварне и практичне вредности, него питањима, која би нам од веће вредности била. Не ћу да поричем вредност гимназије по народно образовање и васпитање у опште, али овде с гледишта образовања нашег народа нема места говорити, јер се та просветна установа и не мисли подићи на основи за образовање нашег подмлатка, у духу верском и нацијоналном, и онда је важније практична добит по нас.

Одма ћу да напоменем, да сам одлучан противник подизању ниже гимназије, исто тако, као што сам одушевљен присталица подизању земљоделске-економске школе. Мисли моје не морају бити оправдане у овом питању, али ћу их ипак изнети, па нека се чује и моја скромна реч у овом питању.

Наш Чуруг лежи, на прузи Сегедин Нови Сад, лежи између Ст. Бечеја и Новога Сада. Нови Сад има две велике гимназије, трговачку, грађанску и вишу девојачку школу. Ст. Бечеј има грађанску школу. Обе ове вароши су тако рећи у непосредној близини са нашим местом, околином, према томе није нам отештано, да што чешће и лако долазимо у додир са нашом децом. И са те стране не видим потребу ниже гимназије код нас. С друге стране пак знамо, да ниједан од тих завода, осим трговачке школе, не могу спремити и оспособити питомце своје стручно за јавни живот, да као такови у јавном животу могу од те спреме јавно живети и насушни хлеб заслуживати, него морају даље наставити, јер ако при том остану, онда су тек ништа.

Сад узмите нижу гимназију код нас у Чуругу. Познајете наш народ и његову наклоност нераду и господству. Чим му се родило дете, тепали су му, да ће бити господин или помодарка, па сад, кад добијемо гимназију, е онда ће лако ићи. И оном сиромашку дала се прилика, да погосподи свога сина. Ништа га не »кошта«, ту у месту је гимназија, па кад је сврши, ако ништа друго, може бити писар! А боље и то, него целог века да хрља другом. Тако рачуне, а као да писарчић не »хрља« целог века! И ја се смем кладити, да ће ту гимназију најмање једна половина српске деце посећивати и да ће од тих опет две трећине бити оних, који ће као писарчићи „хрљати" целог века. Па зар нам је тим поможено, што ће се умножити број сиромашне, бедне господе, који ће и себи и другима бити на сметњи?

Стварне и практичне вредности донела би нам без сумње земљоделска економска школа, баш с обзиром на данашње наше прилике у којима живимо. Ми у Шајкашкој дошли смо до ритске земље и, издајући је под закуп, аренду, наше општине долазе до грдних новаца, а знамо да се Шајкаши баве земљорадњом. Земљораднику треба новаца, земље и економског знања. Ево ми имамо и новаца и земље, сад треба још и економске образованости. Сви ми знамо, да наш народ врло тешко прима новитете баш у економији, ту би га, дакле, требало поучити. Економска школа не само да би га поучила рацијоналном обрађивању земље, већ би га и васпитала, и он, кад би изишао из те школе, био би способан земљоделац. Ушао би и у прилике повољне. Новац од ритске земље требало би по јефтину камату издавати и њему би се онда исплатило, да арендира земљу, јер је је он умео рацијонално обрађивати, и она би му два пута више асне доносила, него данас, а рацијоналним обрађивањем земље никада не би земљу истрошили. Жалосно је то, што ми држимо, да наш земљоделац може бити без учења и знања. Ми ћемо тек онда напредовати и постати јаки, кад нам и ратар наш у својој струци буде спреман, а ту спрему пружила би му земљоделска-економска школа. Ја сам уверен, да би се код нас подигао и имућнији и сиромашнији ратар, па се баш чудим, да се нисмо решили за ову последњу установу, већ за ону прву.

Рекао сам ово неколико речи у доброј намери и радовао бих се, кад би се о овом питању код нас размишљало, јер још није доцкан. Осим мојих разлога има још много других, који говоре у корист економске школе. Ја сам само неке навео и држим, да сам и њима довољно образложио своје становиште за економску школу.

Чуружанин.

себе говораше г. Ра́ка, кад је већ и домин видео, да овако даље не иде. Истина Бог, досетио се он у последње време, па тек напише, само да је написано, по што шта из акта а кад ништа не разуме, онда се наљути, па напише: „Gelesen, nicht verstanden, ad acta!" Пунктум. И дао Бог, довукао се тако до прегледа звања, што се данас на мађарском зове: »hivatalvizsgálat, ал' кад је солгабиров мало забо нос (убио га лед!) па наишао тамо на чудо и покор, па још кад нађе на „гелезеннихт ферштанден, ад акта", тада поскочи, ко да га полише хладном водом. Извукао због Раке добру лекцију домин, а извукао би и Рака, ал' је нашао за много паметнија, да се уклони за времена.

Од тога дана паде и опет једна звезда са Ракине огрлице. Премести га солга на молбу доминову у „цуштелере". Истина Бог, плата је мања, ал' може се живети.

Само је госпо'н Раку болело, што цуштелер није био ништа друго, него већи степен „кишбировства."

Од тога дана, ретко му је ко „давао чест" и називао га „госпо'н Раком", него просто: „Раком". „Рака цуштелер" бејаше титула некадњег лепог бркатог, вицкастог, младог госпо'н Раке".

„Ај судбино!" проклињаше Рака судбину своју, кад га први дан, посадише негде у буџак за стари раскламитан сто.

У свом новом звању већ је Рака био код куће. Сад је имао лакши посао. Препише у протоколу број и име, од кога је писмо и коме да се да, па квит! И све би то било добро и лепо, само да није тако деградован. То је сиромаха Раку љуто тиштало. Од то доба пропио се, а дотле није да кажеш да се противио вину, али пијанац није био! И баш зато, што се пропио, спашће му сиромаху још једна звезда, то јест биће још деградације.

Измени се Рака. Не фитиљи више брке, него их опустио, па висе к'о перушке у очупане гуске. Одело му похабано; очи подбуле од пића и неспавања, — но — ни дај Боже онај човек!

Па још како тако, да је чувао и ово, што му дадоше! Али не може српско срце, да му одоли, па то ти је. У пићу уради свашта, па боме већ дошло то и до ушију солгиних те се у час небо наоблачи.

У то доба накупило се у општину, тма божија „амидора". Сиромах Рака изгледаше у оном свом буџаку као неки велик паук.

Тада је већ служио на подсмех, јер беше очита ствар, да је спадао у „непотребна реквизита", која више не спадају ни у инвентар.

А томе је баш Рака био највише крив. Од кад се пропио, било је с њиме свашта.

(Свршиће се)

НОВИ САД, 9. фебруара 1910.

— **Јадиковање**. Сомборска „Слога", родољубиви и добро уређени лист, у свом последњем броју јадикује, што су избори за угарски сабор пред врати и што смо ми Срби **„разбијени"** па „немарно гледамо, шта бива око нас", а „нисмо се благовремено побринули, да спроведемо политичку организацију".

Али ми се сећамо, да је у јесен године 1908. изашао позив за организацију, за концентрацију страна. Али тај позив није имао одзива. За бога, тај позив је мирисао на **„старудију"**, па већ због тога није се требало обзирати на њ, већ је ваљало са неке висине презирати! Па није ли „старудија" све оно, што је чинила старија генерација? Није ли „старудија" онај против-законски предлог, што су га народносни посланици, па и Срби Деакисте, године 1868. поднели у народносном питању? Није ли „старудија" програм народносног конгреса од године 1895.? Па је и народносна адреса од године 1906. „старудија", ма да је то било пре четири године. Све то није ваљало. Требало је поћи другим правцем. Требало је створити неки арканум против свију наших невоља — па се дошло до апатије и енервирања, као што то признаје »Слога«.

Ми смо држали, да народносно начело садржава за демократизацију quantum satis. То мисле и Словаци и Румуни, који су у истоветну положају, као и ми. Па међу шест милијона Словака и Румуна њихова млађа интелигенција не трижи нови арканум, нити сматра оно, што је чинила старија генерација, као неку „старудију", већ се држе народносног начела, као јединог средства за одржање народног бића.

Немамо ништа против тога, да се тражи нови арканум, јер је „прошло време шупљих фраза и допадљивих звучних гесала", али, међу тим, док се тај арканум тражи, не треба се чудити, да смо „енервирани, апатични и разбијени" — као што каже сомборска „Слога".

Политички преглед.

— **Гроф Ерентал у Берлину.** Аустро-угарски министар иностраних дела гроф Ерентал иде данас у Берлин, где ће одмах ићи на аудијенцију цару Виљему. Овим гроф Ерентал враћа посету канцелару Бетману-Холвегу.

ВЕСТИ ИЗ МЕСТА И ИЗ НАРОДА.

Нов Сад, 9. фебруара 1910.

— **Укидање Векерлове порезне реформе.** Пре неки дан јавио је »Пешти Хирлап« из владиних кругова, да министар финансија Лукач намерава, да натраг повуче Векерлову порезну реформу, па да изради нов порезни нацрт, јер садашњи порезни закони не само да не одговарају потребама земље, већ овој управо доносе штету.

— **Седамдесетгодишњица.** Пишу нам из Карловаца: Прота Васа Константиновић, парох у Сремским Карловцима, навршио је на Сретење ове године седамдесет година живота, а провео је четрдесет и четири године као свештеник. Леп је то низ година и ко га састави, свакако има за то и личне заслуге, тим више, у колико му је живот био мучнији. Поп Васа, како га сви зову, који га знају, није провео досадањи век у лаку и безбрижну животу, јер савестан свештеник не може бити безбрижан, нити му живот може остати празан. Поп Васа је радио и урадио, колико је могао, а урадио је доста, урадио је толико добра, да заслужује на дан своје седамдесетгодишњице живота, коју је крио од јавности, да је објавимо и да му одамо хвалу и признање. Поп Васа је скоро сав свој век провео у Карловцима, где се и родио; он је тип правог карловачког грађанина, каквих још мало има а од којих су многи штедњом и умереношћу привредили много, и себи и народу, чему је сведок карловачка гимназија. По свршеној богословији био је поп Васа две године учитељ у Земуну, по томе 1866. дође у Карловце за протопрезвитерског капелана и као такав буде постављен за катихету у карловачкој гимназији, коју је дужност вршио до године 1884, када је постављен за привременог професора богословије у Карловцима, од које је дужности разрешен године 1890. и од то доба се сав предао парохијској служби, у којој је највећи успех пожео те по многим лепим особинама служи као углед богословима за службу, која их чека. Његова савесна парохијска служба изражава се особито у проповедништву. У вршењу поверених му дужности је тачан и уредан а уз то је и у приватном животу привређивао себи и другима, колико је могао. Осим свега помагао је и књижевност, прибављајући многа дела за своју књижницу, која је по броју и вредности књига украс његова дома, а уз то

је и сам радио на књижевности, у којем се раду особито истичу његове бијографске црте појединих знаменитијих људи из Карловаца и околине. Као видљив знак његова рада и вредности су многа одликовања, којима је удостојен. Много пута је биран за члана епархијске конзисторије, био је члан административног одбора, године 1895. произведен је за протопрезвитера, године 1896. изабран је од карловачког српског грађанства за патрона карловачке гимназије, године 1897. одликован је надбедреником, осим тога био је члан градског већа. У нади и жељи, да ћемо му поздравити педесетогодишњицу свештеничке службе, желимо му, да га добро здравље и добра воља за рад у прилог цркви и народу не изневери, јер нам треба, јако треба честитих свештеника.«

— † **Стеван Страјинић**. У Осеку је 7. (20.) о. м. после кратка а тешка боловања у 49. години свог века преминуо Стеван Страјинић, благајник Осечке Српске Штедионице, тајник српске црквене општине и старешина осечког Српског Сокола. Покој души му!

— **Како се Личани картају у Америци**. Амерички хрватски листови горко се туже на силно картање Личана у Америци те у сваком броју јављају о какву крваву сукобу код картања. Тако је и недавно код картања дошло до сукоба између неког Косовића, који је револвером ранио своје земљаке Вујића и Корлића у Чикагу, па онда побегао. Што се код таква картања све збива, то се најбоље разабира из овога писма, што га саопштава један хрватски амерички лист: »Господине! Да Вам је видети, кад наши људи седе око кечева! Сваки најпре извади испод ћемера кесу, а »бурдингбасица« донесе бозе са пивом, један од њих донесе карте, па сваки „леворвер« меће украј себе, као Туре малу пушку, и онда започну »фербел« или »ајнц", па ти ту, господине, нема много шале. Валај се ухвате за »леволвер« и хоће да га један другом саспе у главу. И то се карта дан и ноћ и опет над ноћ, док једног сасвим не опуље. А онда се и у кавгу даду па прете револверима«.

— **Верени**. Као што из Вршца дознајемо, у прошли понедељак се г. Светозар Стојковић, угледни трговац и поседник, родом из Загајице близу Вршца, верио са красном и образованом Српкињицом гђцом Анђелијом Урошевићевом, милом ћерком г. Шандора Урошевића из Вршца. Честитајући младом пару, желимо им сваку срећу у будућем брачном им животу. Сретно!

НОВОСТИ СА СТРАНЕ.

— **Ужасан оркан**. Јављају из Лондона, да је онде беснео ужасан оркан, који је починио силне штете. На више је места прекинут телеграфски и телефонски саобраћај. Јавља се и о многобројним несрећама на мору.

НОВИЈЕ.

Наместо, 8. фебруара. У овдашњем изборном срезу кандидује словачки народносни посланик Фрања Скичак.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву »БРАНИКА«.

Устав за Босну и Херцеговину.

Сарајево, 9. фебруара. Уређење босанске автономије није изменило однос Босне и Херцеговине према Угарској и Аустрији.

Јуштовци и Кошутовци.

Будимпешта, 9. фебруара. На изборима ће се Јуштовци најжешће борити против Кошутоваца.

НОВЧАНИ ЗАВОДИ.

— **Živnostenská banka pro Čechy a Moravu у Прагу.** У седници управнога већа, одржаној 4. (17.) о. м., прихваћена је предложена билансија за годину 1909., која по одбитку управних трошкова, пореза и т. д. исказује чист добитак од К. 3,304.721·46, према К 2,702.482·88 у прошлој години. Прописна дотација резервној закладе износи Круна 174.283·53, према К 143·615 78. Значајно је, да је чисти добитак на каматама износио само за К 23.275·39 К 3,836.452·20 према К 3,859.727·59 мање, нпего онај у години 1908., премда су прилике за кредитне послове биле у прошлој години врло неповољне. Размерно је велик добитак постигла банка уклед снажнијег суделовања код иредитних трансакција. Највећи приход створили су комисијони послови, и то: Круна 2,889.934·93, према К 1,662.378·76 у прошлој години. Пореза и иних пристојаба платила је банка у износу од К 869.159·31 према К 705.303·24. Од вредности банчиних кућа отписани су опет примерени износи. Главној скупштини, која ће се одржати 6. марта о. г., биће предложено, да се резервној закладе осим прописане дотације од К 174.283·53, према К 143.615 78 приведе даљих Круна 200.000·—, да се од вредности банчине куће бр. 862 па Пшикопима у Прагу (Свратиште код црнога коња) отпише К 100.000·—, те да се исплати дивиденда од 7% према 6 ½ % у прошлој години. Остатак од К 419.493·19 (лане К 280.990·49) биће пренесен на нови рачун.

РАЗНО.

— **Колико има Чивута на свету**. Сад је баш у Лондону изашла годишња статистика о броју Чивута. Чивута свега на свету има: 11,625.654. Отуд долази само на Европу 8,892.019, а од оних опет има у Русији 5,082,342 душе; Аустрија има 1,233,112, Угарска 851,378, Немачка 607,862, Турска 282.277, Румунска 250.000, Велика Британија и Ирска 240.546, Холандија 103,000; Француска има само 95,000; а Италија, која је пре великог прогона Чивута имала много стотина хиљада душа, има сад само још 4000 Чивута. Број Чивута у већим варошима износи у процентима: Јерусалим има 55 проц., Лодз 47·5, Одеса 33·75, Варшава 33·36, Њујорк 26·3, Будимпешта 23, Беч 8·75., Франкфурт на Мајни 8·15, Берлин 4·85, Чикаго 3·58, Хамбург 2·34, Лондон 2·28, Париз 4·07, Рим 1·51, Брисел 1·16, а најмањи број међу европским градовима има Петроград, само 0·83.

— **Сликар и лекар**. У париским уметничким круговима десио се скоро један догађај између једног сликара и једног лекара, члана медицинске академије, о којем се говорило много и много смејало. Сликар је имао скупоцена пса, који се разболео. Сликар се није ни најмање устезао, да за свог болесног пса позове капацитет медицинске науке, једног академичара. Када лекар дође, веома се зачуди, кад му место болесника показаше пса. Али је био присебан, прегледа га и даде рецепт, а интересантна животиња оздрави после неколико дана. Када је сликар после кратка времена срео лекара, запита га, шта је дужан. Лекар му на то љубазно одговори: „Ја ћу Вас са своје стране такође замолити за једну малу услугу. Ја сам око моје виле у Монморансију подигао нову ограду, па Вас молим, да је Ви сфарбате."

Трговина.

НОВОСАДСКА ПИЈАЦА

9. фебруара 1910.

Марва, свињи и живина.

Волови по кили	— — — 56—60 п
Свињи тешки по кили	— — 1 К 26 п
средњи „ „	— — К 1—20 п
» лаки „ „	— — К 1—14 п.
» мршави пар	— — — К 200—300
Геоци	— — — — — — 90—98 п.
Јагањци по пару	— — — К 14—16
Кљукане гуске по кили	— — К 1·40
Јаја 7 комада	— — — — — 04 п.

Управник: **Др. Мих. Полит-Десанчић.**
За уредништво одговара: **Тоша Грујић.**

ОГЛАСИ.

ОДОБРЕНА СУ

ПРАВИЛА

СЕНТОМАШКОГ ДОБРОТВОРНОГ ::: ПОСМРТНОГ ДРУШТВА ::: У СЕНТОМАШУ

с тим, да се има после смрти члана наследницима исплатити **једна хиљада круна**. Чланови може бити свако, без разлике спола, ко није прешао 65 година и лечничком сведоџбом докаже да је здрав. Уписнина је 2 К а од сваког смртног случаја плаћа се 2 круне.

Пошто правила нису одобрена са **2000** круна од смртног случаја то је привремена управа решила да оснује **прво и друго** коло од 1000—1000 круна. Они који су се уписали у **прво** коло од 2000 К примају се по правилима у прво и **друго коло** по хиљаду круна.

Чланови се примају до главне скупштине 6. марта о. г., после тога примаће се само за чланове испод 53 године.

Сваки нека се пожури да се упише за члана. — **Друштво отпочиње рад 15. марта.**

66 (2—6) **УПРАВА.**

ЛЕДА.

Част нам је известити поштоване купце, да смо се побринули за лед, јер смо већ ставили у рад своју фабрику леда.

Стари Бечеј, фебруара 1910.

ЊАНДОР ГЕРБЕР и СИН

1—1 775 ПИВАРА.

ШПЕЦЕРАЈСКИ

НАМЕШТАЈ

за већу радњу, скоро нов, врло елегантан,, са 80 малих, 30 великих фијока, одељења за каву, пиринцу и брашно), лепом тезгом и отвореним рафовима за флаше продајемо врло јефтино. 76 1·3

Лібман и Тотовић.

ПОЗИВ.

Главна скупштина Српске Кредитне Задруге у Турији од 17. фебруара 1910. године решила је, да се Задруга претвори у деоничарско друштво са 300 деоница, а вредност деонице јје 100 круна. Ко жели, да узме деоницца, нека се пријави управи. По деоници уплаћиваће се овако:

15.. марта 1910. год. К 30
1.. маја 1910. „ К 30
1.. јуна 1910. „ К 40.

УПРАВА
Српске Кред. Задруге у Турији.

73 1 3

ТРАЖИ МЕСТО

за виноградара.

Добро верзиран виноградар, који је виноградарску струку изучио у виноградима код А. Адамовића, где се и сада налази, тражи место за виноградара. Стар је 30 година, а има поред супруге и двоје деце. Обратити се на Карла Кремера у Каменици.

74 1—2

ПРОМЕСЕ

Бечко комуналних срећака

ГЛАВНИ ЗГОДИТАК К 300.000

1 згодитак по К 20.000·—, 1 згодитак по К 10.000·—, 5 згодитака по К 2000.—, 12 згодитака по К 500.—, 2280 згодитака по К 340.—

Жребање 1. марта о. г.

ЦЕНА К 16.—

Срећке XXVIII. кр. ур. државне лутрије

Главни згодитак К 150.000·—

1 згодитак по К 20.000·—, 1 згодитак по К 10.000·—, 1 згодитак по К 5000·—, 5 згодитака по К 2000·—, 10 згодитака по К 1.000·—, 150 згодитака по К 100·—, 300 згодитака по К 50·—, 1500 згодитака по К 20·—, 10.000 згодитака по К 10.—

Жребање 30. јуна о. г.

ЦЕНА К 4·—

издаје

МЕЊАЧНИЦА

ЦЕНТРАЛНОГ КРЕДИТНОГ ЗАВОДА

у Новом Саду.

514 23—

*) Поштом шаљемо промесе само кад нам се новац унапред пошаље заједно са 35 пот за пошта

Тражим поштену брзу девојку, за барем 2 године, која добро **кувати** и **прати** зна. Сведоџбе или добре препоруке мора имати. 50 3—3

У Фаре. Alfred G. Pfarre.
Plauen i. V. (Deutschland)
Reichsstr. 21. Eigene Villa.

СТЕЧАЈ.

КОД ВРШАЧКЕ КРЕДИТ-БАНКЕ

има се попунити место

ЧИНОВНИКА ПРИ КЊИГОВОДСТВУ

са годишњом платом од К 1600

Од компетената тражи се стручно оспособлење и знање српског, мађарског и немачког језика.

Изабрати има своје место одма, односно најдаље 15. марта (п. н.) наступити.

Молбенице ваља поднети подписаној управи најдуже до 24. фебруара 1910. п. н.

52 3—3 **Управа**
Вршачке Кредит-Банке

СРПСКА БАНКА У ЗАГРЕБУ.

Овим се објављује, да ће се

XIV. РЕДОВНА ГЛАВНА СКУПШТИНА

АКЦИЈОНАРА СРПСКЕ БАНКЕ

одржати на дан 4. (17.) марта 1910. год. у $3^1/_2$ сата послије подне у просторијама **Српске Банке** с овим

ДНЕВНИМ РЕДОМ:

1. Извештај управног одбора о раду и полагање рачуна за 1909. годину.
2. Извештај надзорнога одбора.
3. Одобрење биланса и рјешавање о давању разрјешнице управном и надзорном одбору.
4. Предлог управног одбора о подјели чисте добити.
5. Избор 5-ице чланова за управни одбор.
6. Избор 1-га члана за надзорни одбор.
7. Предлози акцијонара у смислу чл. 32. штатута

Акцијонари, који желе учествовати на главној скупштини, имају своје акције у смислу чл. 21. штатута депоновати најдаље до закључно 24. фебруара (9. марта) 1910. године, у **Загребу на каси Српске Банке** односно у **Будимпешти код Будимпештанске Филијале Српске Банке** (Váczi utcza 34.) даље у **Новом Саду код Централног Кредитног Завода** и код **Српске Задруге за међусобно помагање и штедњу.**

Но акције се могу депоновати и у другим мјестима, код свих српских новчаних завода.

У **ЗАГРЕБУ,** 28. јануара (10. фебруара) 1910.

Управни одбор.

Закључни рачуни за 1909. годину.

Имовина — **РАЧУН ИЗРАВНАЊА НА ДАН 31. ДЕЦЕМБРА 1909. ГОДИНЕ.** — **Дуг**

	Круна	фил.	Круна	фил.		Круна	фил.	Круна	фил.
Готовина			496.449	95	**Уплаћена главница**			4,500.000	—
Папири од вриједности			1,550 494	—	**Резервни фондови**			531.660	—
Папири од вриједности јамчевне закладе хипотекарних заложница			504.669	15	**Мировински фонд**			182.627	69
Мјенице			9,596.445	05	**Новчани улози**			9,235 925	68
Дужници у конто коренту и разни рачуна			7,822.326	75	**Повјериоци**			8.319.340	70
Конзорцијални послови			415 569	76	**Остављачи остава:** на чување и руковање и по текућим рачунима			10,275.976	54
Хипотекарни зајмови			2,485.544	20	**Преносни рачуни**			73.495	36
Зајмови на залоге и разне обвезнице			127 862	27	**Неподигнуте дивиденде**			16.216	—
Непокретности			266 379	77	**Чист добитак**			417.750	61
Оставе			10,275.976	54					
Намјештај и прибор			11.275	14					
			33,552.992	58				33,552.992	58

Губитак — **РАЧУН ДОБИТКА И ГУБИТКА НА ДАН 31. ДЕЦЕМБРА 1909. ГОДИНЕ.** — **Добитак.**

	Круна	фил.	Круна	фил.		Круна	фил.	Круна	фил.
Камате: на улоге, на употребљене кредите, преносне камате и пореза на камате			636.306	87	**Пренос из године 1908.**			32.017	79
Трошкови: плате, станарина, канцеларијски трошкови, поштарина и т. д.			135.795	66	**Камате:** 1) од папира од вриједности	96.269	96		
Порез			38.925	70	2) од мјеница, зајмова и текућих рачуна	920.122	50	1,016.392	46
Отписи: од намјештаја, амортизације и разно			20.555	76	**Провизије**			31.491	54
Чист добитак			417.750	61	**Приход од непокретности**			20.139	68
					Наплаћене отписне тражбине			3.390	—
					Добитак на конзорцијалним пословима, ефектима и разно			145 903	13
			1,249 334	60				1,249.334	60

Стеван Тубић, с. р. главни књиговођа.

На основу чл. 51. штатута Српске Банке прегледали смо овај „Рачун Изравнања“ и „Рачун добитка и губитка“, и нашли смо да су у свему тачни и исправни.

У **Загребу,** 28. јануара (10. фебруара) 1910.

Надзорни одбор:

Михајло витез Зубовић с. р. **Др. Ђорђе Ивковић** с. р. **Филип Омчикус** с. р. председник. **Др. Михајло Јоановић** с. р.

Никола Петровић с. р.

72 1—1

Власник и издавалац: деоничарско друштво »Браник«, Штампарија деоничарског друштва »Браник«-а.